



КІНОСТУДІЯ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ ІМ. О. ДОВЖЕНКА НАЦІОНАЛЬНА Засн. 1928 як Київ. кінофабрика Всеукр. фотокіноупр. (від 1929 — «Українфільм»). Будівля студії споруджена за проектом арх. В. Рикова, від 1939 — Київ. кіностудія худож. фільмів. Під час 2-ї світової війни евакуйована до Ашгабата. Від 1957 — ім. О. Довженка, від 1993 — сучасна назва. 1928 на екрани вийшла перша стрічка, знята на кіностудії, — кінокартина для дітей «Ванька і Месник» (реж. А. Лундін). Того ж року випущено фільми «Ясла» (реж. М. Кауфман), «Одинадцятий» (реж. Дзига Вертов). Підпр-во спочатку було підпорядк. Наркомосу УСРР, але 1930 тимчасово перейшло до складу Держ. всесоюз. кінофотооб'єдн. «Союзкіно» (Москва). Це суттєво послабило зв'язок із нац. культурою, зменшило заг. обсяг виробництва фільмів, оскільки галузь повністю залежала від рішень рад. кер-ва. Попри контроль партій. ідеологів, реж. опановували новинки кіноіндустрії, зокрема впровадження звуку, створення кольор. стрічок. Знято перші звук. фільми студії — «Симфонія Донбасу» (1931, реж. Дзига Вертов), «Іван» (1932, реж. О. Довженко); першу укр. кольор. кінокартину — «Сорочинський ярмарок» (1939, реж. М. Екк). У післявоєнні роки студія була одним із лідерів кінопромисловості на теренах СРСР. При ній функціонували творче об'єдн. телефільмів (1966–91), Театр-студія кіноактора (1978 — серед. 1990-х рр.). Від 1987 діє молодіжне об'єдн. «Дебют», метою якого є пошук талановитої молоді для роботи у сфері кіно. На поч. 1990-х рр. знімали стрічки переважно на укр. істор. тематику. Однак у 2-й пол. 1990-х рр. студія фактично припинила випуск фільмів, її павільйони використовували для зйомок муз. кліпів і телепередач. Від 2000-х рр. частково відновлено зйомки укр. стрічок, зокрема «Богдан-Зиновій Хмельницький» (2006, реж. М. Мащенко), «Молитва за гетьмана Мазепу» (2002, реж.

Ю. Ілленко). Сьогодні підприємство укомплектоване сучас. вітчизн. і імпортом. технікою, що дозволяє виробляти кінопродукцію будь-яких жанрів різної постанов. складності. Має 4 знімал. павільйони, басейн, обладнаний спец. системою хвилеутворення, велику колекцію костюмів, 5 тонателє, оснащених новітнім звукотех. обладнанням, арсенал зброї, легковий і вантаж. транспорт та ін. засоби кіновиробництва. 1957 при установі засн. музей (експозицію відкрито 1962). Значну кількість фільмів, створ. на студії, відзначено Сталін. премією — «Щорс» (реж. О. Довженко), «Велике життя» (реж. Л. Луков; обидва — 1939), «Богдан Хмельницький» (1941), «Тарас Шевченко» (1951; обидва — реж. І. Савченко), «Подвиг розвідника» (1947, реж. Б. Барнет); Державною премією СРСР — «Народжена революцією» (1978, реж. Г. Кохан); Державною премією України ім. Т. Шевченка — «Тіні забутих предків» (1964, реж. С. Параджанов), «Гадюка» (1967, реж. В. Івченко), «Родина Коцюбинських» (1971, реж. Т. Левчук), «В біій ідуть тільки "старики"» (1973), «Ати-бати, йшли солдати...» (1977; обидва — реж. Л. Биков), «Женці» (1979, реж. В. Денисенко), нагородами міжнар. і всесоюз. кінофестивалів. У різні роки на кіностудії працювали відомі реж. — [Б. Барнет](#), [Дзига Вертов](#), [О. Довженко](#), [П. Долина](#), [М. Донської](#), [М. Екк](#), [В. Івченко](#), [Ю. Ілленко](#), [І. Кавалерідзе](#), [А. Кордюм](#), [Ф. Лопатинський](#), [С. Параджанов](#), [І. Пир'єв](#), [І. Савченко](#); сценаристи — [М. Бажан](#), [І. Драч](#), [С. Лазурін](#), [Є. Онопрієнко](#), [О. Сацький](#), [В. Сичевський](#); кінооператори — [Д. Демуцький](#), [Ю. Єкельчик](#), [М. Топчій](#), [О. Панкрат'єв](#), [І. Шеккер](#); художники — [С. Конончук](#), [Г. Нестеровська](#). У стрічках, створ. на кіностудії, знімалися актори театру і кіно: [Б. Андреев](#), [С. Бондарчук](#), [А. Бучма](#), [О. Гай](#), [М. Гринько](#), [А. Демидова](#), [І. Замичковський](#), [М. Крушельницький](#), [І. Миколайчук](#), [Д. Мілютенко](#), [Н. Наум](#), [Є. Самойлов](#), [К. Степанков](#), [Н. Ужвій](#), [Ю. Шумський](#), [Г. Юра](#). Нині на кіностудії працюють реж. [В. Гресь](#), [М. Засєєв-Руденко](#), [М. Ільїнський](#), [О. Муратов](#), [Олесь Янчук](#). 1978 підприємство нагородж. орденом Леніна. Ген. дир. — [І. Ставчанський](#) (від 2005).

Рекомендована література

1. Журов Г. В. Київська кіностудія ім. О. П. Довженка. 1962;
2. Дерев'яно Т. Музеєві минуло 40 // Мист. обрії'98: Альм. 1999 (обидва — Київ).

[С. В. Тримбач](#)

Бібліографічний опис:

Кіностудія художніх фільмів ім. О. Довженка Національна / С. В. Тримбач // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-6946>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).